

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 30 stycznia 2018 r.

Pozycja 18

POSTANOWIENIE z dnia 12 czerwca 2017 r. Sygn. akt Ts 52/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej MKS Sp. z o.o. w sprawie zgodności:

art. 823 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 45 ust. 1, art. 176 ust. 1 i art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 6 marca 2017 r. (data nadania) MKS Sp. z o.o. (dalej: skarżąca) wystąpiła o stwierdzenie, że art. 823 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 101, ze zm.; dalej: k.p.c.) jest niezgodny z art. 45 ust. 1, art. 176 ust. 1 i art. 77 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującą sprawą. 8 lipca 2011 r. skarżąca wystąpiła do Sądu Rejonowego w M. (dalej: Sąd Rejonowy w M.) z wnioskiem o wyjawienie majątku dłużnika. Z uwagi na to, że dłużnik nie odbierał kierowanych do niego pism procesowych, Sąd Rejonowy w M., zarządzeniem z października 2011 r., zobowiązał skarżącą do podania – w terminie 14 dni, pod rygorem rozpoczęcia biegu terminu wskazanego w art. 823 k.p.c. – jego aktualnego adresu. Skarżąca wystąpiła więc do Sądu Rejonowego w M. z wnioskiem, by zobowiązał on Sąd Rejonowy w T. (dalej: Sąd Rejonowy w T.) do podania adresu dłużnika znajdującego się w aktach sprawy. Sąd Rejonowy w T., w odpowiedzi na zarządzenie Sądu Rejonowego w M., wyjaśnił, że dłużnik mieszka i pracuje w Niemczech. W tym stanie rzeczy, w piśmie z grudnia 2011 r. Sąd Rejonowy w M. poinformował skarżącą, że 13 listopada 2011 r. rozpoczął się bieg terminu wskazanego w art. 823 k.p.c., zaś pismem z listopada 2012 r. zawiadomił skarżącą o umorzeniu postępowania w sprawie wyjawienia majątku dłużnika. Jako że w ocenie skarżącej postępowanie w tej sprawie nie zostało zakończone (skarżąca twierdzi, że sąd powinien najpierw postępowanie zawiesić, a dopiero potem umorzyć postanowieniem), w sierpniu 2014 r. wystąpiła ona do Sądu Okręgowego w K. (dalej: Sąd Okręgowy w K.) ze skargą na naruszenie prawa strony do

rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Postanowieniem z grudnia 2014 r., Sąd Okręgowy w K. oddalił skargę.

Niezależnie od powyższego skarżąca wystąpiła do Sądu Rejonowego w M. z wnioskiem w sprawie sporządzenia uzasadnienia postanowienia o umorzeniu postępowania. Postanowieniem z maja 2015 r. Sąd Rejonowy w M. odrzucił wniosek, stwierdziwszy, że w sprawie skarżącej nie zostało wydane postanowienie o umorzeniu postępowania, nastąpiło ono bowiem *ex lege*. Postanowieniem z marca 2016 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił zażalenie skarżącej na to rozstrzygnięcie. W uzasadnieniu zwrócił jednak uwagę na konieczność rozważenia podstaw do wydania postanowienia o umorzeniu postępowania z mocy samego prawa (art. 823 k.p.c.), z uwagi na to, by wierzyciel mógł poddać je kontroli instancyjnej (art. 828 k.p.c.). W związku z tym, postanowieniem z maja 2016 r. Sąd Rejonowy w M., po ponownym rozpatrzeniu sprawy, stwierdził umorzenie postępowania o wyjawienie majątku dłużnika z mocy samego prawa. Sąd zwrócił uwagę na to, że skarżąca od dnia wezwania jej do wskazania adresu dłużnika, tj. od 11 października 2011 r. nie dokonała tej czynności niezbędnej do dalszego prowadzenia postępowania, czym uchybiła rocznemu terminowi, o którym mowa w art. 823 k.p.c. Postanowieniem z września 2016 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił zażalenie, które skarżąca wniosła na to rozstrzygnięcie. Postanowienie Sądu Okręgowego w K., wskazane przez skarżącą jako ostateczne orzeczenie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, zostało jej doręczone 25 października 2016 r.

W dniu 7 listopada 2016 r. (data nadania) skarżąca wystąpiła do Sądu Rejonowego w T. z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, w celu sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej w związku z orzeczeniem Sądu Okręgowego w K. z września 2016 r. Postanowieniem z grudnia 2016 r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w T. ustanowił dla skarżącej radcę prawnego, a zarządzeniem z grudnia 2016 r. Okręgowa Izba Radców Prawnych w K. wyznaczyła pełnomocnika. Pismo to zostało mu doręczone 27 grudnia 2016 r.

Skarżąca zarzuciła, że w sprawie, w związku z którą wniosła skargę do Trybunału, zostało naruszone jej prawo do sądu i rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki (art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 1 Konstytucji), a także prawo do rozpoznania sprawy w co najmniej dwuinstancyjnym postępowaniu (art. 176 ust. 1 Konstytucji).

Zakwestionowany w skardze przepis został uchylony przez art. 2 pkt 87 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1311; ze zm.). Ustawa ta weszła w życie 8 września 2016 r. W związku z tym, skarżąca wniosła o wydanie orzeczenia o zakwestionowanym akcie normatywnym, gdyż „jest to konieczne dla ochrony [jej konstytucyjnych] praw i wolności”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, a także gdy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 59 ust. 1 pkt 2-4 ustawy o TK.

2. Skarżąca zakwestionowała art. 823 k.p.c. w brzmieniu: „Postępowanie egzekucyjne umarza się z mocy samego prawa, jeżeli wierzyciel w ciągu roku nie dokonał czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania lub nie zażądał podjęcia zawieszonego po-

stępowania. Termin powyższy biegnie od dnia dokonania ostatniej czynności egzekucyjnej, a w razie zawieszenia postępowania – od ustania przyczyny zawieszenia”.

3. Naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w co najmniej dwuinstancyjnym postępowaniu (art. 176 ust. 1 Konstytucji) skarżąca upatruje w niewydaniu przez Sąd Rejonowy w M. postanowienia o umorzeniu postępowania (takie orzeczenie zostało wydane dopiero po ponownym rozpoznaniu sprawy, tj. 17 maja 2016 r.). Z kolei naruszenie prawa do sądu i rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki skarżąca wiąże z przewlekłością postępowania w sprawie umorzenia postępowania.

3.1. Trybunał stwierdza, że analizowanej skardze należało odmówić nadania dalszego biegu ponieważ jest ona oczywiście bezzasadna.

3.2. Trybunał zwraca uwagę na to, że zakwestionowany w skardze art. 823 k.p.c. przewiduje umorzenie postępowania *ex lege*. To oznacza, że wydane na jego podstawie postanowienie stwierdza jedynie fakt umorzenia postępowania z mocy prawa i – jak orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z 21 listopada 2012 r. (V CSK 516/11, Lex nr 1284774) – nie jest ono niezbędne, aby skutek ten nastąpił. Orzeczenie to ma charakter jedynie deklaratoryjny.

3.3. W sprawie, w związku z którą została wniesiona analizowana skarga, wskazany w art. 823 k.p.c. skutek prawny w postaci umorzenia postępowania egzekucyjnego (*ex lege*) nastąpił w listopadzie 2012 r., o czym Sąd Rejonowy w M. poinformował skarżącą w piśmie z 29 listopada 2012 r.

3.4. W sprawie skarżącej zostało wydane także deklaratoryjne orzeczenie stwierdzające umorzenie postępowania z mocy prawa. Takie rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy w M. podjął po ponownym rozpoznaniu sprawy 17 maja 2016 r. Sąd wskazał, że umorzenie postępowania egzekucyjnego nastąpiło po upływie rocznego okresu (liczonego od 13 listopada 2011 r.), w ciągu którego skarżąca nie dokonała czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania.

3.5. Na postanowienie Sądu Rejonowego w M. skarżąca wniosła zażalenie. Wbrew więc temu co zarzuciła w skardze, w sprawie zagwarantowano jej prawo do rozpoznania sprawy w co najmniej dwuinstancyjnym postępowaniu.

3.6. Trybunał jednocześnie stwierdza, że ocena prawidłowości działań Sądu Rejonowego w M. leży w sferze oceny praktyki stosowania prawa, i pozostaje bez związku z treścią zaskarżonego przepisu. Trzeba bowiem zauważyć, że powinność wydania orzeczenia stwierdzającego umorzenie postępowania *ex lege* wynika z art. 354 w związku z art. 13 § 2 i w związku z art. 828 k.p.c., a nie z zakwestionowanego w skardze art. 823 k.p.c.

Wskazane okoliczności są – zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 3 ustawy o TK – podstawą odmowy rozpatrywanej skardze dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał postanowił jak na wstępie.